

[Review of the book Goed gereedschap is het halve werk: Over theologie in pastoraat en geestelijke verzorging, M. van der Kooi & K. van der Kooi, 2018]

Korver, Sjaak

Published in:
Tijdschrift voor Theologie

Document version:
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2018

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Korver, S. (2018). [Review of the book Goed gereedschap is het halve werk: Over theologie in pastoraat en geestelijke verzorging, M. van der Kooi & K. van der Kooi, 2018]. Tijdschrift voor Theologie, 58(3), 307-307.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

motivatie is een diepgaande, omvattende liefde. Ook het kleinere goed moet dus op een verantwoordelijke manier verwezenlijkt worden. De traditionele 'epikeia', het recht een gewetensbeslissing tegen een norm te nemen, en de gebruikelijke ethiek van genade of verontschuldiging volstaan niet meer: zij doelen op een niet meer bestaande objectiviteit. Sommige uitzonderingen op de kerkelijke norm zijn een algemeen aanvaarde regel geworden. Vandaar is een ethiek van groei en geleidelijkheid (gradatie) noodzakelijk. B.'s 'pro-vocatieve' ethiek roept op tot ethische groei en vermijdt een oordeel als het ideaal niet wordt bereikt. Centrale waarden blijven echter belangrijk. Daarom is een totale bescherming nodig als het (psychische) overleven – in een totaalgevoel als de seksuele extase – in het geding is. De winst van B.'s benadering is dat zij rekening houdt met het feit dat wij nooit zomaar christenen zijn maar steeds meer christenen moeten worden. [MARIÉLE WULF]

M. van der Kooi/K. van der Kooi, *Goed gereedschap is het halve werk: De urgentie van theologie in pastorat en zielzorg*, Utrecht, Boekencentrum Uitgevers, 2017; 176 blz., € 16,99, ISBN 9789023950448.

In dit boek verbinden de auteurs – ook echtgenoten – de praktijk van een geestelijk verzorger met systematische theologie aan de hand van vijftien casussen. De opbouw is steeds hetzelfde: een ontmoeting met een patiënt, cliënt of medewerker wordt geschetst, de geestelijk verzorger biedt een nieuwe duiding, rijkelijk puttend uit haar Bijbelse en protestants-theologische bagage, en ten slotte reflecteert de theoloog op wat er is gebeurd en plaatst dit in een (christelijk-) theologisch kader. In het laatste hoofdstuk kijken de auteurs terug op dit 'waagstuk'. Voor de geestelijke verzorging is de wisselwerking met de theologie van belang omdat daarmee het eigen domein en de eigen deskundigheid van de geestelijk verzorger scherper in beeld komen. Voor de theologie

is dit van belang om relevant voor en betrokken op de ervaring te blijven en om zich te blijven ontwikkelen in het spanningsveld van traditie en ervaring. Het is een belangrijk boek, juist omdat de auteurs deze wisselwerking en de wederzijdse beïnvloeding operationeel maken en thematiseren. Het is een initiatief dat navolging verdient. Tegelijk zijn er enkele kanttekeningen te plaatsen. Ten eerste, over het geschematiseerde stramien waarin de geestelijke verzorger in antwoord op een vraag of moeite een woord, verhaal, gebed of ander ritueel aanbiedt. Dan stopt het relaas. Maar hoe valt het woord, hoe pikt de ander het verhaal op, hoe werkt het gebed door? Is er sprake van een werkelijke interventie of van een eenmalige injectie? Ten tweede, lijkt de interactie tussen geestelijk verzorger en haar gesprekspartner los te staan van de behandeling of zorg die in de zorginstelling wordt geboden. Gebeurt zielzorg op een afgescheiden plek of speelt zielzorg mee in het geheel van het zorgbeleid, op micro-, meso- of macroniveau van de instelling? Ten derde, wat staat centraal, de gemeenschappelijke fragiliteit van het bestaan of de religieuze identiteit? Immers, de taal van deze geestelijk verzorger is alleen toegankelijk voor hen die de 'tale Kanaäns' nog (her)kennen. Ondanks deze vragen is dit boek aan te bevelen bij zowel geestelijk verzorgers als theologen. Voor geestelijk verzorgers biedt het achter- en ondergrond, voor de theologie de noodzakelijke confrontatie met een verscheurde werkelijkheid en de toetsing van haar realiteitswaarde. [SJAAK KÖRVER]

***Sensing Sacred: Exploring the Human Senses in Practical Theology and Pastoral Care* (Studies in Body and Religion), ed. J. Baldwin, Lanham etc., Lexington Books, 2016; 206 blz., \$ 85.–, ISBN 9781498531238.**

Binnen het veld van de geestelijke verzorging valt het voor hulpverleners niet mee om te werken met zintuiglijke ervaring.